

Dk. David Turner, Injili ya Yohana, Kikao cha 10, Yohana 8

© 2024 David Turner na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. David Turner katika mafundisho yake juu ya Injili ya Yohana. Hiki ni kipindi cha 10, nyakati za Tense huko Yerusalemu. Yesu Anaendelea Kufundisha Hekaluni (Yohana 8:12-59).

Habari, mimi ni David Turner. Karibu kwenye video yetu ya Yohana sura ya nane.

Wakati wa video zetu za awali za utangulizi wa Injili ya Yohana, katika ya pili, tulijadili kidogo kuhusu kutofautiana kwa maandishi na masuala mengine kwa jinsi tulivyopokea Injili ya Yohana. Sasa tuko uso kwa uso na lahaja kuu ya maandishi katika Yohana, kutoka Yohana 7:53 hadi sura ya nane, mstari wa 11. Tutatumia muda juu yake, kile kinachojulikana kama Mzinzi wa Pericope, kipindi cha mwanamke mzinzi.

Na kisha tutaendelea hadi sehemu iliyobaki ya Yohana sura ya nane, kwa kuwa tumekuwa tukiangalia mtiririko wa simulizi, kisha tukijaribu kutenga mada muhimu kuhusu sura hiyo katika vipengele mbalimbali vya somo letu. Kwa hiyo, tunapotazama Yohana 8, tena, tunajikumbusha kwamba tuko Yerusalemu. Yesu anafundisha ndani na nje ya hekalu.

Wakuu wa makuhani na Mafarisayo wanakutana, kwa wazi, mahali fulani. Tungeichukua kwenye uwanja wa hekalu ili kutuma karamu zao za kukamatwa kwa Yesu. Na kwa hivyo, tuna mtazamo huu wa ramani, picha nzuri sana ya angani hapa pia, inayotuonyesha kitu cha jinsi uwanja wa hekalu ungekuwa, angalau jukwaa la nje huko nyuma.

Kwa hiyo, Yesu amekuwa akifundisha katika Yerusalemu, na wenye mamlaka wanatuma watu wa kumkamata ili kumkamata. Na watu ambao Yesu anawafundisha wana idadi yoyote ya majibu kwa kile anachofundisha, idadi yoyote ya maelezo ya yeye ni nani, kuanzia kuwa kichaa mwenye pepo hadi kuwa mtu ambaye alikuwa Masihi wa Israeli, na kila kitu kati, kwa jambo hilo, inaonekana. Kwa hiyo Yohana 7 inapofikia mwisho, baraza linakutana na kuzungumza juu ya kumwondoa Yesu.

Nikodemo anazungumza kwa upendeleo wa Yesu, angalau akisema, hebu tumsikilize vizuri. Na anapigiwa kelele kuwa ni mtu ambaye kimsingi ni Mgalilaya, mjinga. Kama mtu kutoka kusini mwa Ohio, nimezoea kusikia usemi, bubu wa kilima.

Hivyo ndivyo nilivyozungumziwa nyakati fulani nilipokuwa nikikua. Hivyo ndivyo walivyomfikiria Nikodemo, isipokuwa vilima vilikuwa kaskazini wakati huo, si kusini.

Kwa hiyo Yohana 7 inapoelekea mwisho, tunasoma katika Yohana 7, 52, maneno ya dharau kwa Nikodemo, je, wewe unatoka Galilaya pia? Angalia ndani yake.

Tunaona kwamba nabii hatoki Galilaya. Katika Biblia ya King James Version, sio matoleo mengi ya sasa, tuna sehemu hii ya kuvutia, kipindi hiki cha Yesu na mwanamke ambaye alinyakuliwa na Mafarisayo katika tendo la uzinzi, sio kwa sababu wana wasiwasi sana juu ya hilo, lakini walitaka kutafuta kitu cha kumfanya Yesu aonekane mbaya. Kwa hiyo, katika maandishi fulani, tunasoma baada ya Yohana 7:52, sura ya 8, mstari wa 1, ambayo inasema, wachache, samahani, kisha wote wakarudi nyumbani, lakini Yesu akaenda kwenye Mlima wa Mizeituni.

Na kisha inaendelea kuzungumzia tukio ambapo mwanamke huyo alinaswa katika uzinzi. Wakamleta kwa Yesu ili kujaribu kuwa na kitu dhidi yake. Alizungumza hayo na hatimaye akawafanya washitaki waonekane wabaya.

Wakaondoka. Akamwambia yule mwanamke, hata mimi sikuhukumu. Na kwa hivyo nenda sasa na uache maisha yako ya dhambi.

8:12, Yesu alipozungumza tena na watu, alisema, Mimi ndimi nuru ya ulimwengu. Kwa hiyo, tunaposoma andiko hili, tunatambua kwamba inaonekana ni jambo lisilo la kawaida kwamba inaelekea kuvunja mtiririko kutoka kwa Yohana 7 na mstari wa 52 hadi Yohana sura ya 8, mstari wa 12. Watu wengi wanafikiri kwamba kifungu kinasoma kiasili zaidi kutoka 7:52 moja kwa moja hadi 8:12.

7:53 yenyewe inaonekana isiyo ya kawaida. Wote walikwenda nyumbani, lakini Yesu akaenda kwenye Mlima wa Mizeituni. Yesu, bila shaka, hata hakuwepo kwenye picha wakati huu.

Wote walikwenda nyumbani. Yesu alikwenda kwenye Mlima wa Mizeituni. 8:12, Yesu alizungumza na watu.

Na kisha kwa ghafula, Mafarisayo wako pale wakimpinga katika 8, 13. Tulifikiri wote walienda nyumbani. Kwa hivyo, ni vigumu kuelewa hasa jinsi mtiririko unavyofanya kazi ikiwa tutasoma kifungu hiki.

Hayo yote kando, inatustahiki kwa kuwa ni sehemu kuu ya mapokeo ya maandishi na ni sehemu kubwa ya Yohana ambayo labda inabishaniwa sana kutumia muda kidogo zaidi kuzungumza juu ya kifungu hicho. Kwa hivyo, tutachukua dakika chache kufanya hivyo sasa hivi. Rembrandt alikuwa na mtazamo wa kuvutia sana wa mwanamke hapa pamoja na Yesu katika mchoro wa 1658.

Ninahofia taswira yetu hapa haitendei haki mchoro jinsi nilivyoona mtandaoni. Kwa hivyo, unaweza kutaka, ikiwa unajali kuhusu mambo kama haya, utafute hii

mtandaoni wewe mwenyewe ili kupata mwonekano bora zaidi wayo. Kama ilivyo, ni picha ya giza.

Nadhani hivyo ndivyo Rembrandt alikuwa anaenda. Na nuru, bila shaka, inaelekezwa kwa mwanamke ambaye amepiga magoti pale na kulia na kulia na Yesu amesimama juu yake. Kwa hivyo, hebu tuende kwa baadhi ya masuala na kifungu.

Ni kifungu kinachobishaniwa kimaandishi kwa sababu kadhaa, ilhali kinavutia sana. Kwa mtazamo wa kile ambacho wasomi wa maandishi huita ushahidi wa nje, kifungu hiki hakipatikani katika maandishi ya kale zaidi. Inapatikana katika za hivi karibuni zaidi, nyingi za hivi karibuni, kama jambo la kweli.

Walakini, katika maandishi ya hivi karibuni, imewekwa katika sehemu tofauti. Katika baadhi yao, imewekwa katika sehemu kadhaa tofauti katika Injili ya Luka. Inapatikana pia katika sehemu kadhaa tofauti katika Injili ya Yohana.

Sehemu moja ambayo imefichwa katika Yohana, zaidi ya hapa, ni mwisho wa Yohana kama namna ya nyongeza ya sura ya 21. Baadhi ya hati huijumuisha katika sehemu nyinginezo, na katika hatua hii ya Injili ya Yohana, imetiwa alama za obeliski ukingoni ili kuwazuia watu wasifikiri kwamba ni jambo lisilo na shaka. Ninaweza kufikiria muswada mmoja haswa ambapo mtu anayeandika muswada huo aliacha ukurasa wazi ili kuacha nafasi yake ikiwa baadaye iliamuliwa kuwa inafaa kuiweka, lakini haikuwa hivyo.

Kwa hivyo, kuna sehemu tupu katika hati ya zamani ambapo wanaweza kuiweka, lakini waliamua kutofanya hivyo. Ina maneno mengi ambayo hayaonekani kuwa mahali pengine katika Yohana. Kwa maneno mengine, lugha si kweli sehemu ya njia ya kawaida ya Yohana ya kuzungumza, na inaonekana kuvunja mwendelezo wa masimulizi ya Yohana 7 na 8. Hayo yote kando, kifungu kina nguvu fulani kwake.

Inaonekana kama Yesu, na watu wengi wanaokitazama kifungu hicho wanakihurumia, hata wasomi wanaohisi kuwa kina mamlaka ya kutiliwa shaka kama sehemu ya Injili ya awali ya Yohana. Kwa hivyo, watu zaidi na zaidi wamefikia hitimisho kwamba ingawa kifungu hiki hakiwezi kuchukuliwa kuwa sehemu ya Injili ya asili ya Yohana, kuna uwezekano mkubwa ni mapokeo ya kweli kuhusu Yesu ambayo yalizunguka kanisani baada ya Agano Jipya kuandikwa. Tunajua kwamba, kulingana na Luka, na tu kutoka kwa historia ya kale kwa ujumla, mila kuhusu watu wa kale zilipitishwa kwa mdomo na kwa kawaida kuandikwa wakati fulani, lakini si lazima.

Kwa hiyo mapokeo ya mdomo yalipitishwa kwa karne nyingi. Sio mapokeo yote ya mdomo kuhusu Yesu yaliyoingia katika Agano Jipya. Hii inatia alama, kwa maoni ya watu wengi, ya msembo wa kweli wa Yesu, hivyo pengine si sehemu ya awali ya Injili ya Yohana, bali ni sehemu ya maisha ya Kristo.

Muhtasari wa kuvutia wa hii katika Net Bible. Ninapendekeza uangalie Biblia Net na uitumie ikiwa unahitaji rasilimali ya kibiblia. Hiyo ni mtandaoni.

Net inawakilisha Tafsiri Mpya ya Kielektroniki, na ni tovuti nzuri sana ambayo inakupa vidokezo muhimu sana kuhusu sarufi ya Kigiriki na Kiebrania na kwa nini wanafanya tafsiri jinsi wanavyofanya. Na kuna ukurasa muhimu au zaidi wa maelezo kwenye Yohana 7:53 hadi 8:11. Inafurahisha kuona kwamba katika sehemu nyingine katika Agano Jipya, katika Matendo sura ya 20, Mtume Paulo anazungumza na wazee wa Kanisa la Efeso, na anawaambia, mwajua, sijachukua pesa zenu. Nimetengeneza mahema ili kupata riziki, na nimekuwa nikijaribu kukufundisha.

Kama vile Bwana Yesu mwenyewe alivyosema, ni heri kutoa kuliko kupokea. Bila shaka, ukijaribu kupata usemi huo wa Yesu, ni heri kutoa kuliko kupokea katika Injili popote pale. Hutapata.

Kwa hiyo, kwa hakika haya ni mapokeo ya Yesu ambayo Paulo alikuwa ameyapokea ambayo hakuna hata mmoja wa waandishi wa Injili aliyeona inafaa kujumuisha katika maandiko yao kuhusu Yesu. Hata hivyo, tunaipata midomoni mwa Paulo, na Luka alijumuisha katika kitabu cha Matendo, kwa hiyo tunaichukulia kuwa ni ya kweli. Andiko hili tunalolitazama hapa katika Yohana ni kama hilo, ingawa tuna shaka kwamba ni sehemu ya Injili ya asili ya Yohana.

Kwa hiyo, kifungu kizuri kinachotuonyesha kwamba Mungu ndani ya Yesu havumilii dhambi, lakini Mungu atashuka na kuwasamehe wenye dhambi ambao watamfuata. Kwa hiyo, sote tunashukuru kwa hilo, sivyo? Kwa hiyo, songa mbele basi kutoka Yohana 7:53 hadi 8:11, na hadi sehemu isiyopingika ya Injili ya Yohana tena, sura ya 8, mstari wa 12 hadi 59, ambayo inaendeleza mambo yenye msukosuko ambayo tumekuwa tukisoma juu yake tangu Yohana sura ya 7, mstari wa 14. Yesu amekuwa akifundisha katika eneo la hekalu tangu katikati ya Sikukuu ya Vibanda katika Yohana 7 kuhusu 7 juu ya 3 ametoa Roho Mtakatifu katika Yohana 7 juu ya 7. siku ya mwisho ya Sikukuu, na hilo limewafanya viongozi wa kidini kuwa na wasiwasi zaidi kuhusu kile watakachofanya naye.

Kwa hiyo, wanafanya mkutano wao kuhusu nini cha kufanya naye. Anaendelea na mafundisho yake hadharani. Kwa hiyo, tuna nini katika mtiririko wa simulizi wa Yohana sura ya 8? Naam, kwanza tuna Yesu akishuhudia kwamba yeye ni nuru ya ulimwengu.

Huu ni mojawapo ya maneno ya Yesu yenye kuvutia na muhimu zaidi katika Yohana, yanayohusu taswira nyepesi ambayo ni muhimu ambayo kitabu hiki kinaanza nayo. Kwa hiyo, 8.:2 inasema, Yesu alipozungumza tena na watu, alisema, Mimi ndimi nuru ya ulimwengu. Yeye anifuataye hatakwenda gizani kamwe, bali atakuwa na nuru ya uzima.

Si dokezo la moja kwa moja la Isaya 9, mistari ya 1 na 2, lakini lile linaloonekana kutumia taswira ya nuru kwa njia inayofanana sana. Kwa hiyo sasa turudi kwenye mada ileile tuliyokutana nayo kwanza katika sura ya 5. Mara tu Yesu anaposema hivi, Mafarisayo wanampinga kwa kusema kwamba anajishuhudia mwenyewe. Unatokea kama shahidi wako mwenyewe.

Ushuhuda wako ni batili. Kisha Yesu anaeleza ushuhuda wake katika mistari wa 14 hadi 18 kwa kusema kwamba ingawa ninashuhudia kwa niaba yangu mwenyewe, ninachosema ni kweli. Ninachosema ndicho ambacho Baba alinipa kusema.

Na katika sheria yako, mistari wa 17, katika sheria yako mwenyewe, anasema, si kwamba haikuwa sheria yake pia, lakini kimsingi anawahukumu kwa hati zao za mamlaka. Imeandikwa katika Sheria yenu kwamba ushahidi wa mashahidi wawili ni kweli. Mimi ndiye ninayejishuhudia mwenyewe.

Shahidi wangu mwingine ni baba aliyenituma. Hii inaleta basi mjadala mkubwa kuhusu baba yako ni nani, na Yesu anasema humjui. Ikiwa ungejua yeye ni nani, ungejua mimi ni nani.

Na hivyo, alisema maneno haya alipokuwa akifundisha katika nyua za hekalu karibu na mahali ambapo sadaka ziliwekwa. Sasa inafurahisha sana kujaribu kurudi nyuma na kuelewa mahali hasa ambapo hilo linaweza kuwa katika nyua za hekalu karibu na mahali ambapo matoleo yaliwekwa. Kadiri ya kuingia ndani ya ua wa hekalu, ukingo wa nje ungekuwa mahali ambapo mtu yeyote angeweza kwenda, kutia ndani Wasio Wayahudi.

Nasi tunaingia kwenye mahakama ya Israeli ambapo wanaume na wanawake wa Kiyahudi wangeweza kuja, kisha kwenye mahakama ambapo wanaume wangeweza kuchukua matoleo yao, kisha kwenye mahakama ya makuhani. Kwa hiyo, nadhani kwamba mahali ambapo Yesu alikuwa akifundisha pangepaswa kuwa katika mojawapo ya nyua hizi za ndani ambapo matoleo yalitolewa, ingawa pengine si katika ua wa ndani ambapo makuhani pekee waliruhusiwa kuwa. Yesu hakuwa Mlawi.

Hangekuwa katika eneo hilo hususa, labda katika eneo la ua ambapo wanaume Waisraeli waliruhusiwa kuwa. Kwa hivyo, tunapoangalia muundo wa Yohana 8, tumeiangalia kutoka kwa maoni ya kile kinachotokea hapo. Bado hatujaenda mbali vya kutosha na hilo.

Hebu turejee kwenye slaidi hii na tutazame sehemu iliyobaki ya sura. Yesu haongei tu na Mafarisayo kuhusu uhalali wa ushuhuda wake katika mistari wa 12 hadi 20. Pia anazungumza kuhusu kuondoka kwake.

Akawaambia, naenda zangu. Utanitafuta. Utakufa katika dhambi yako niendako.

Huwezi kuja. Jambo hili liliwafanya Wayahudi kuuliza, je, atajiua? Kwa hiyo, hapa kuna maoni mengine kuhusu Yesu. Tuliona kundi lao katika sura ya 7. Sasa wanafikiri katika sura ya 8, mstari wa 22, baadhi yao wanafikiri kwamba anajiua.

Bila shaka, hii ni makosa kabisa. Yesu anaendelea katika mstari wa 23. Wewe ni kutoka chini.

Mimi ni kutoka juu. Wewe ni wa ulimwengu huu. mimi si wa ulimwengu huu.

Niliwaambia, mtakufa katika dhambi zenu. Ikiwa hamkuamini kwamba mimi ndiye, basi mtakufa katika dhambi zenu. Kwa hiyo, usemi huu katika mstari wa 24, mimi ndiye, unatarajia labda sehemu ya mwisho ya Yohana sura ya 8, ambapo Yesu anamwambia, kabla ya Ibrahimu kuwako, mimi niko.

Kitenzi sawa ni katika Kigiriki. Tutazungumza juu ya hilo tukifika mwisho wa sura. Inafurahisha kuona hii katikati ya mazungumzo ingawa.

Msipoamini kwamba mimi ndiye, mtakufa katika dhambi zenu. Kwa hivyo, wanasema, basi wewe ni nani? Mstari wa 25. Yesu anajibu, vema, nimewaambia hivyo tangu mwanzo.

Tayari unajua mimi ni nani, na ikiwa bado haujui, labda hautaweza. Hawakuelewa, mstari wa 27, kwamba alikuwa akisema nao kuhusu baba yake kama yeye aliyemtuma. Kwa hiyo, Yesu anasema, mtakapomwinua Mwana wa Adamu, inaonekana kama mwangwi wa Yohana 3:14 na Musa akimwinua nyoka juu, ndipo mtakapojua ya kuwa mimi ndiye, wala sifanyi neno kwa nafsi yangu, bali ninena yale aliyonifundisha Baba.

Yeye aliyenituma yuko pamoja nami, hakuniacha peke yangu, kwa maana sikuzote nafanya yale yampendezayo. Na alipokuwa akisema maneno haya, licha ya upinzani wote anaopokea, kwa mara nyingine tena tunaona miale kidogo ya nuru ikitokeza katika simulizi hili la giza. Hata alipokuwa akisema, wengi wakamwamini.

Sura ya 8, mstari wa 30. Hiyo inasikika kuwa nzuri kwa muda mfupi tu. Hata hivyo, mara tu tunapoonza msembo huo, wengi walimwamini, tunaingia katika sehemu ya Yohana ambayo ni vigumu kabisa kuelewa, kwa sababu Yesu anaanza kuzungumza na Wayahudi waliomwamini katika mstari wa 31, na anawaambia, Mkishika mafundisho yangu, mmekuwa wanafunzi wangu kweli kweli.

Hapo mtaifahamu kweli, nayo hiyo kweli itawaweka huru. Sasa, mtu angefikiri kwamba waamini wapya katika Yesu wangechukua neno kama hilo na kulijibu kwa tahadhari fulani na kwa kutahadhari na kujiambia wenyewe, sawa, nadhani tunahitaji sana kuzingatia kile anachosema na kushikilia kwa kweli kile anachofundisha na

kuchukua kwa kweli biashara hii ya kumwamini na kumfuata Yesu kwa uzito. Hata hivyo, jibu tunalopokea katika mstari wa 33 si jibu la namna hiyo hata kidogo.

Wanasema sisi ni wazao wa Ibrahimu. Hatujawahi kuwa watumwa wa mtu yeyote. Unamaanisha nini tutawekwa huru? Kwa hivyo, inaonekana kuwa njia isiyo ya kawaida kwa waumini katika Yesu kujibu bwana wao, mwalimu wao.

Sasa wanapinga kile anachosema. Kwa hiyo, labda hatupaswi kuwa na matumaini katika ufahamu wetu wa sura ya 8, mstari wa 30, kama alivyosema, wengi walimwamini. Bila shaka, hii inatukumbusha, ikiwa tunafuatilia kwa msisitizo wa baadhi ya video zetu nyingine, za watu huko nyuma kabisa katika sura ya 2 ambao walimsikia Yesu kwa mara ya kwanza hekaluni na ambao waliona kwanza ishara alizofanya, ambao walikuja kwa aina fulani ya imani ndani yake, wakimheshimu kama mwalimu aliyetoka kwa Mungu kupitia Nikodemo au kumwelewa kuwa aina fulani ya nabii, lakini hiyo haikumaanisha kwamba hawangebishana naye hapa katika mstari wa 3.

Kwa hiyo, turudi kwenye ugumu wa kuelewa ni nini kuokoa imani ya kweli ya kweli katika Yohana. Kwa hiyo, basi tunaingia katika mjadala unaozidi kuwa wa chuki kati ya Yesu na Wayahudi hawa ambao kwa maana fulani walikiri kuwa yeye ni nani. Amin, nawaambia, kwa kuwajibu wao wakisema ni wazawa wa Ibrahimu, amin, nawaambia, Kila atendaye dhambi ni mtumwa wa dhambi.

Mtumwa hana nafasi ya kudumu katika familia, lakini mwana ni wake milele. Kwa hiyo, mwana akikuweka huru, huyo ndiye Yesu, utakuwa huru kweli kweli. Najua ninyi ni wazao wa Ibrahimu, lakini mnatafuta njia ya kuniua kwa sababu hamna nafasi ya neno langu.

Ninakuambia niliyoyaona mbele ya baba yangu. Unafanya kile ulichosikia kutoka kwa baba yako. Kwa hivyo, hii inaanza simulizi linalofuata kuhusu ni baba gani anayewajibikia na ni kizuizi kipi ambacho wao huachana na msemu wa zamani.

Kwa hiyo, wanasema Ibrahimu ni baba yetu, na Yesu akajibu kwamba nyinyi hamuonekani na kutenda kama Abrahamu. Unafanya kazi za baba yako, mstari wa 41, na ni nani huyo atatoka waziwazi baada ya muda mfupi. Kwa mara nyingine tena, katika mstari wa 41, wanasisitiza kwamba sisi si haramu.

Baba pekee tuliye naye ni Mungu mwenyewe. Mstari wa 42, Yesu hana hilo. Anasema kama Mungu angekuwa baba yako, ungenipenda kwa maana nilitoka hapa kutoka kwa Mungu.

Sikuja mwenyewe. Kwa hiyo, kama ungekuwa wa Mungu, ungenifuata. Kwa hiyo, anakuja moja kwa moja na kusema hatimaye katika mstari wa 44, wewe ni wa baba yako ambaye ni ibilisi.

Ukitaka kutimiza matakwa ya baba yako, yeye alikuwa mwuaji tangu mwanzo, asiyeshikamana na kweli, kwa maana hamna hiyo kweli ndani yake. Asemapo uongo, husema lugha yake ya asili, kwa maana yeye ni mwongo na baba wa uongo. Kwa sababu mimi nawaambia iliyo kweli, ninyi hamniamini mimi.

Je, kuna yeyote kati yenu atakayenithibitisha kuwa nina hatia ya dhambi? Ninasema ukweli. Kwa nini huniamini? Aliye wa Mungu husikia anachosema Mungu. Sababu ninyi hamnisikii ni kwa sababu ninyi si mali ya Mungu.

Kwa hiyo, hilo hakuna shaka juu yake, kwamba Yesu anawaambia kwamba ninyi si watu wangu. Sasa, hawa ndio watu ambao wameambiwa hivi punde, tumeambiwa hivi punde katika mstari wa 30, wamemwamini. Hiki ni kifungu kigumu sana kuelewa katika suala hilo.

Kwa hiyo, hawa Wayahudi waliomwamini eti sasa wanasema katika mstari wa 48, je, hatuko sahihi kusema kwamba wewe ni Msamaria na una pepo? Kwa hivyo, sasa tunatoa masimulizi hayo tena, kama vile Nikodemo alivyoitwa Mgalilaya na baraza mwishoni mwa sura ya saba. Sasa, Wayahudi wanasema kwamba Yesu ni Msamaria. Nadhani hiyo inaweza kuwa mbaya zaidi kuliko Mgalilaya, lakini si jambo zuri kuitwa na kuwa na pepo.

Sina hakika kama kuwa na pepo ilikuwa mbaya zaidi kuliko kuwa Msamaria au bora, lakini kuwa wote wawili kwa hakika lilikuwa jambo baya sana. Kwa kupendeza, Yesu hakatai kuwa Msamaria. Hachukui hicho chambo, lakini anasema, mimi sijaingiwa na pepo.

Namheshimu baba yangu. Unanivunja heshima kwa kumheshimu baba yangu. Sisemi utukufu wangu mwenyewe, bali utukufu wake yeye aliyenituma.

Na kwa hiyo, kutokana na hilo, wanasema tena, sasa tunajua kwa hakika wewe una pepo kwa sababu Abrahamu alikufa, vivyo hivyo na manabii. Lakini unasema, yeyote anayeamini neno lako hataonja mauti kamwe. Wewe ni mkuu kuliko baba yetu, Ibrahimu.

Kwa hivyo, unaona kifungu kinaenda tu kutoka mbaya hadi mbaya zaidi hadi mbaya zaidi hapa. Mambo yanazidi kwenda nje ya udhibiti. Na hatimaye, tutakuwa na msemo katika mstari wa 58, ambao unawaongoza kuokota mawe.

Kwa hiyo, Yesu anasema, nikijitukuza, utukufu wangu si kitu. Baba yangu, ambaye ninyi mnadai kuwa Mungu wenu, ndiye anayenitukuza mimi. Abrahamu babu yenu alishangilia kwa wazo la kuiona siku yangu.

Aliiona na akafurahi. Njia ya kuvutia sana ambayo Yesu analielewa Agano la Kale, hii inazungumzia nini, kwa kadiri yale ambayo Ibrahimu alielewa na kufikiria katika aina fulani ya kanuni ya mbegu ni vigumu kupata kutoka Mwanzo. Lakini Yesu anasema kwamba Abrahamu kwa njia fulani alielewa utume wake wa kimasiya.

Labda Abrahamu alipotafakari Mwanzo sura ya 12, sasa iliahidiwa kwamba kupitia uzao wake, ulimwengu wote ungebarikiwa. Labda hicho ndicho Yesu anachofikiria hapa, kuhusu mtu kutoka kiunoni mwake ambaye kwa hakika angebariki ulimwengu mzima. Kwa hivyo, Yesu anatoa maoni juu ya Ibrahimu, ambayo yanawashangaza sana.

Na kwa hivyo, wanajibu katika mstari wa 57, bado hujafikisha umri wa miaka 50. Umemwona Ibrahimu. Wanasema, umetoka nje.

Wewe kweli ni wajinga. Kwa hiyo, Yesu anawajibu. Hapa kuna taarifa muhimu sana ya Kikristo.

Kabla Abrahamu hajazaliwa, tafsiri fulani zinaendelea kusema, kwa kuwa Abrahamu alizaliwa, na kuongeza neno hilo juu yake. Kabla Ibrahimu hajawa, mimi niko. Ndipo wakaokota mawe ili wamtupie, lakini Yesu akajificha, akatoka nje ya hekalu.

Kwa hivyo, sura inapohitimisha, tunayo moja ya kuondoka kwa ajabu kwa Yesu. Tunakaribia kuongozwa kufikiria hapo kwamba lazima Yesu alitumia nguvu fulani isiyo ya kawaida kuwaepuka, lakini hilo halijasemwa kwa uhakika, na kwa hivyo hatujui. Kwa hivyo, ni jinsi gani hiyo kwa hadithi isiyo na mwisho mzuri? Sio hadithi nzuri sana, ambayo mabishano juu ya Yesu yanafikia kichwa na kuja kwa kichwa kisicho sahihi, mkuu wa maoni hasi juu yake.

Kwa hivyo, tunatazama nyuma kwenye hadithi hii sasa, na tunajaribu kupata wazo fulani la muundo wake. Je, haya yote yanalinganaje? Tunaonekana kuwa na mfululizo hapa wa mafundisho ya Yesu, ambayo yaliwaweka watu kwa njia mbalimbali, ambayo husababisha matokeo mbalimbali. Wakati mwingine, matokeo hutokea mara moja, na hakuna mzozo unaoingilia kati.

Yesu anafundisha katika Yohana sura ya 7, mstari wa 14. Anatoa taarifa muhimu huko, huko nyuma kabisa katika sura ya 7, kwamba anapanda hadi kwenye ua wa hekalu na kuanza kufundisha. Naam, ni nini matokeo ya mafundisho yake katika hekalu? Mistari ya 15 hadi 24 inaongoza kwenye mabishano makubwa, na matokeo yake ni katika mstari wa 25 hadi 27.

Watu wa Yerusalemu walianza kusema, huyu siye yule wanayetaka kumuua? 7, 28, na 29, tuna mafundisho mapya ya Yesu. Ninyi mnanijua, na ninakotoka, na kadhalika, na hii inaongoza kwenye matokeo 7:30, ya wao kujaribu kumuua. 7:33, na 34, tuna fundisho jipya la Yesu.

Niko na wewe, lakini kwa muda mfupi tu, na majibu yake ni kwamba, huyu jamaa anafanya nini? Anakusudia kwenda wapi? Anadhani anafanya nini? Fundisho lingine fupi la Yesu, labda fundisho kuu la Yohana sura ya 7, mstari wa 37 hadi 39, ni kuhusu Roho Mtakatifu, ambayo inaelekea kuwaongoza wale waliotumwa kumkamata Yesu kushindwa kufanya hivyo kwa sababu wanashangazwa na lugha yake. Mzozo mkuu katika masimulizi haya yote katika sura ya 7 na 8 ni ule unaoendelezwa na baraza la Wayahudi mwishoni mwa Yohana sura ya 7. Ni aina ya bawaba iliyo katikati kabisa ya sura inayounganisha kila kitu pamoja kuanzia sura ya 7 Yesu anapowasili Yerusalemu kwa mara ya kwanza hadi mwisho wa mjadala. Kwa hivyo, mjadala katikati ya baraza, ambapo Nikodemo ndiye sauti pekee ya sababu ya angalau kujua kile Yesu anachoamini, ni aina ya sehemu kuu ya haya yote.

Kwa hiyo, kufuatia hilo, Yesu atoa taarifa kwamba yeye ndiye nuru ya ulimwengu. Hilo hutokeza kwenye sura ya 8, mstari wa 13 hadi 19, katika mzozo juu ya ushuhuda wake. Kwa hiyo, kwa mara nyingine tena, katika mstari wa 20, matokeo ya yote ni kusema maneno haya alipokuwa akifundisha hekaluni, hakuna mtu aliyemkamata kwa sababu saa yake ilikuwa haijafika bado.

Kwa hiyo, tuna fundisho jipya la Yesu katika sura ya 8, mstari wa 21. Ninaenda, mtanitafuta, mtakufa katika dhambi zenu, au ninaenda, hamwezi kuja. Hii inaongoza kwenye mzozo unaoendelea katika mstari wa 22 hadi 29 kuhusu mahali ambapo Yesu anapanga kwenda, na kusababisha umalizio wa mstari wa 30, hata alipokuwa akizungumza, wengi walimwamini.

Hii inasikika vizuri mpaka ukiangalia mstari wa 31 na 32, msembo mpya wa Yesu, kwa mara nyingine tena fundisho jipya, ambapo anasema, mkishikamana na mafundisho yangu, mmekuwa wanafunzi wangu kweli kweli. Ambayo inaongoza kwenye mzozo kuhusu Ibrahimu na watoto ambao ni mashujaa wake. Na mwisho wa mwisho wa sura, sura ya 8, mstari wa 59, unaosababisha wao kujaribu kumpiga Yesu mawe, lakini yeye akiweza kutoroka kutoka kwao.

Kwa hivyo, si sura ya kupendeza sana kusoma ikiwa haukupenda msukosuko wote uliokuwa ukiendelea katika sura ya 7, machafuko yote, mitazamo yote tofauti kuhusu Yesu ambayo yameenea kila mahali katika sura ya 7. Inazidi kuwa mbaya zaidi katika sura ya 8. Mwitikio kwa huduma ya Yesu hauko sana mahali pote. Inakaribia kuwa chanya hapo katika sura ya 8, mstari wa 30. Kwa hivyo, unajisikia vizuri kuhusu haya.

Baadhi ya watu wanaipata. Shida ni kupata katika sehemu nyingine ya sura ya 8 kutoka mstari wa 39 na kufuatia hilo, hata watu hawa hawapati. Kwa hiyo, ni sura ya kusikitisha.

Kwa hiyo, baadhi ya masuala ya ufafanuzi ndani ya Yohana sura ya 8, tunaona bila shaka katika usemi muhimu wa Yesu hapa, Mimi ndimi nuru ya ulimwengu. Yeye

anifuataye hatakwenda gizani kamwe, bali atakuwa na nuru ya uzima. Sehemu ya taswira pana ya mwanga na giza katika injili ya Yohana.

Tayari tumezungumza juu ya hilo. Pengine hakuna haja ya kuendelea na mjadala huo kwa kina zaidi katika hatua hii. Mchana na usiku pia kuja katika mjadala huu.

Nikodemo alikuja kwa Yesu, kama unavyokumbuka, usiku. Mambo mengine, mambo mazuri hutokea wakati wa mchana. Mambo mabaya hutokea usiku.

Hiyo ni aina ya njia ni kazi. Asili ya Agano la Kale juu ya nuru na giza, tungependa kurudi nyuma kabisa. Nafikiri Mwanzo sura ya 1, mstari wa 3. Tazama jinsi Mungu alivyonena nuru gizani. Isaya 9 inazungumza juu ya watu waliokaa katika giza, katika uvuli wa mauti, wakipitia nuru.

Isaya 42 na 49 zinazungumza kuhusu Israeli kuwa nuru kwa Mataifa. Zekaria 14 inazungumza kwa njia sawa. Tunaambiwa kwamba sikukuu ya Sukkot au Vibanda vya Vibanda pia ilikuwa na sherehe ya mwangaza wa mwenge katika Mishnah, maandishi ya Sukkot, tena, 5, 3, na 4, ambayo yanaweza kuwa na umuhimu fulani kwa hili na nyenzo za usuli ambazo hutusaidia kuelewa kile Yesu anachosema.

Ishara hizi zote za nuru na giza zinaonyesha uwili wa kimaadili kati ya Mungu na Shetani. Uwili huo unaonyeshwa kwa uwazi kabisa sura ya 8 inapomalizika na Yesu anawaambia, Mimi natoka kwa Mungu, ninyi ni wa baba yenu, Ibilisi, na Ibrahimu yuko upande wangu, si wako. Jambo lingine la kifafanuzi ambalo tunapaswa kufikiria hapa katika sura linahusiana na uhusiano maalum wa Yesu na baba yake.

Tuliona hili mapema katika sura ya 5 ambapo Yesu alisema, Ninafanya tu mambo ambayo Baba alinipa kufanya. Yesu anaendelea kusesitiza kwamba katika sura yote ya 8 yeye ni wakala wa Baba. Yeye ndiye anayefanya tu duniani kile ambacho Baba wa mbinguni amependa, kwa hiyo anazungumza kwa mamlaka ya Baba.

Ukimkataa Yesu, unafanya hivyo kwa hatari yako mwenyewe kwa sababu unampinga si Yesu tu mjumbe, bali unampinga yeye aliyemtuma, Baba aliye mbinguni. Pengine swali lililo wazi zaidi hapa ambalo linatusumbua zaidi ni mabishano ambayo Yesu anaishia kuwa nayo na Wayahudi ambao, kwa maana fulani ya neno hili, wamemwamini. Je, ni kwa jinsi gani Yesu anawaita waumini watoto wa shetani? Hiyo inasikika kuwa si sawa, sivyo? Mnawezaje kuwa wote wawili? Inavyoonekana, tunahitaji kuelewa bawaba katika sura, hasa mstari wa 31, kwa njia muhimu kama kuelewa ni nini sifa ya mwamini wa kweli.

Kwa Wayahudi waliomwamini, walimwamini katika maana fulani ya neno, mstari wa 31, Yesu alisema, kama mkiyashika mafundisho yangu, mmekuwa wanafunzi wangu kweli kweli. Hapo mtaifahamu kweli nayo kweli itawaweka huru. Kwa hiyo, Yesu

anazungumza hapa kuhusu jinsi mtindo wa maisha wa mtu unavyodhihirisha imani yake.

Inasemwa kwa kawaida katika Ukristo wa kiinjilisti kwamba ingawa watu hawaokolewi kwa matendo, ni kazi ya Yesu pekee ndiyo inayotuokoa. Hata hivyo, tunaonyesha ukweli wa imani yetu kupitia matendo mema. Tunaleta pamoja labda maneno ya Paulo katika Waefeso 2, mstari wa 10, pamoja na Yakobo sura ya 2 na kuona labda wako kwenye ukurasa mmoja baada ya yote na kusema kimsingi kitu kimoja, kwamba hatustahili wokovu kutoka kwa Mungu kwa kile tunachofanya, lakini kile tunachofanya kinaonyesha kwamba tumemwamini Mungu kweli na kwa kweli tumekuwa na kufanywa watoto wake.

Kwa hiyo, tunamtumikia Mungu kwa sababu tunampenda, na ikiwa hatutumiki, basi kuna shaka kwamba tumefikia uhusiano wa kuamini na upendo. Kisha Yesu anasema kwamba watu wanaomwamini wataonyesha na wataishi kulingana na mafundisho yake. Hata hivyo, watu hawa mara moja wamekaidi na hawataki kuwa na uhusiano wowote na mafundisho yake, wakiwaonyesha kwamba wao si kweli wanafunzi wake.

Sasa tayari tumeona nyuma katika sura ya 2, kufikia sasa unaweza kuwa umechoshwa na mimi kurejelea kifungu hicho mwishoni mwa sura ya 2, lakini kwa kweli nadhani ni kifungu muhimu cha kuelewa mengi yanayofuata katika Yohana. Kwa hiyo, unaweza kukumbuka kwamba tulizungumza juu ya kifungu hiki hapo awali kuhusu jinsi katika safari yake ya kwanza ya Yerusalemu, Yesu alifanya ishara nyingi na kifungu kinatuambia kwamba watu wengi waliamini. Inavyoonekana, Nikodemo alikuwa mmoja wa watu hawa waliomwamini Yesu kwa maana fulani ya neno hilo.

Kitu sawa na hii katika sura ya 6, mstari wa 14, na nadhani maandiko mengine katika Yohana. Kwa hivyo, nadhani inabidi tujiulize, je, neno imani lina utata kwa kiasi fulani katika Yohana? Kwa bahati nzuri, tunao watu wanaoitwa waamini ambao hawatii mstari huo kabisa, wakizingatia hata kidogo kile Yesu alisema na kile Yesu alifanya. Nadhani itakuwa muhimu kwetu kukifunga kifungu hiki, angalau kwa kanuni kwa sasa, tutazungumza juu yake zaidi baadaye, kwa kile Yesu anachosema katika sura ya 15, ambapo anatumia taswira nzuri ya yeye mwenyewe kama mzabibu halisi, labda tofauti na Israeli kama mzabibu usio mwaminifu wa Mungu.

Mimi ndimi mzabibu wa kweli, Yesu asema. Ninyi ni matawi, na kama vile baba yangu anavyoendesha shamba lake la mizabibu, ninyi kaeni ndani yangu, nami ndani yenu; Usipozaa matunda yoyote, utakatwa na kuchomwa moto.

Na kwa hivyo lugha hiyo kali sana labda inalenga tena juu ya umuhimu wa kile wanatheolojia wanaita fundisho la uvumilivu. Wale ambao ni zaidi ya ushawishi wa Kiarmiani kitheolojia, wanapokuja kwenye maandiko kama haya, wanaamini kwamba waumini wa kweli wanapoteza wokovu wao, na watu ambao wako zaidi katika kile tunachokiita mara nyingi kambi ya Calvinism watafikiri kwamba watu

hawa hawakuwahi kuwa waumini wa kweli tangu mwanzo. Walidai tu imani au walifikia aina fulani ya ufahamu usiotosha wa kile ambacho Yesu alisema.

Labda hata hawakutambua, lakini baadaye ikawa kwamba hawakuwa waamini wa kweli. Kwa hivyo, hili sio darasa la kama unapaswa kuchukua mtazamo mmoja au mwingine katika kuuchambua kitheolojia. Hili ni darasa la Yohana na uchangamano wa imani katika Yohana na matatizo tuliyo nayo katika kuelewa hasa maana ya mambo haya, lakini hii ni juu ya uvumilivu wa watakatifu.

Kwa hiyo, tunaangalia jambo moja zaidi hapa hasa, jinsi Yesu anavyosema msemu huu mwishoni mwa Yohana sura ya 8, kabla ya Ibrahimu kuwako, au pengine bora zaidi kabla ya Ibrahimu kuzaliwa, mimi niko, ambalo liliwaongoza kutaka kumpiga mawe, na Yesu anaweza kutoroka. Katika Agano la Kale, kupigwa mawe ilikuwa adhabu ya kukufuru, na Yesu amekuwa katika hali kadhaa hapo awali ambapo ameshutumiwa kwa mambo sawa, akirudi nyuma hadi sura ya 5. Kwa hiyo, tunapotazama kauli hii kabla ya Ibrahimu kuzaliwa, mimi ni, ni nini kilichokuwa kichukiza sana juu yake kusema mimi ni kwao? Ona kwamba haikuja tu mwishoni mwa sura, bali ilidokezwa katika sura ya 8 mapema kama mstari wa 24. Isipokuwa hamtaamini kwamba mimi ndiye, mtakufa katika dhambi zenu.

Pia katika sura ya 8, mstari wa 28, mkisha kumwinua Mwana wa Adamu, ndipo mtajua kwamba mimi ndiye. Na kisha pia katika mstari wa 58, ambao unahitimisha sura kabla ya Ibrahimu kuzaliwa, mimi ndiye. Kauli kadhaa baadaye katika Yohana zinaweza pia kurudia msemu huu.

Katika sura ya 13, mstari wa 19, katikati ya kuwaosha wanafunzi miguu na kuwaambia juu ya Yuda msaliti, Yesu alisema, Ninawaambia hivi sasa kabla halijatokea, huo ni usaliti wake ili mpate kuamini kwamba mimi ndiye. Pia, hatimaye katika sura ya 18 na mstari wa 5, watu wanaokuja kumkamata Yesu wanapomjia na kusema, anasema, mnamtafuta nani? Wanasema, Yesu wa Nazareti. Naye anasema mimi ndiye.

Na mara moja maneno hayo yana nguvu sana kwamba yanaanguka nyuma na kuanguka chini. Kwa hivyo, ni nini kinachoweza kuwa na nguvu nyuma ya maneno haya katika Kigiriki, ego, eimi, mimi ni? Pengine neno la Kiebrania linalolingana na hili lingepatikana katika maandishi ya agano na Musa katika Kutoka 3, eheyeh asher eheyeh, Mimi niko hivi nilivyo. Uwezekano mkubwa zaidi kwa maoni yangu angalau, ni maandishi ya I am he ambayo yanapatikana mara moja katika Kumbukumbu la Torati na mara kadhaa katika Isaya, ambayo kwa Kiebrania ingekuwa ani hu, mimi ndiye, kihalisi mimi yeye bila kitenzi.

Na tafsiri ya Kiyunani ya Agano la Kale ilipofanywa kuwa ya udanganyifu, maandiko haya ya ani hu, maandiko haya ya I am he katika Agano la Kale yalitafsiriwa kwa kawaida na ego, eimi kwa Kigiriki. Maandiko haya ya ani hu katika Agano la Kale kwa

kawaida yalikuwa maandiko ambapo Mungu alikuwa akitangaza kwamba yeye peke yake ndiye Mungu wa kweli, miungu mingine walikuwa wajidai tu, na yeyote ambaye hakuwa na uhusiano mzuri naye angepaswa kuwa makini zaidi. Kwa hivyo, tunaweza kuangalia michache ya haya ili tu nihakikishe kuwa unaelewa vifungu ambavyo ninazungumza.

Kumbukumbu la Torati sura ya 32 na mstari wa 39, miongoni mwa mengine, pengine andiko la kwanza, kuokota kitu katika muktadha hapa, Bwana atawatetea watu wake, mstari wa 36, na kughairi kuhusu watumishi wake atakapoonu nguvu zao zimetoweka, hakuna aliyeachwa mtumwa au huru. Atasema, sasa miungu yao iko wapi? Mwamba waliokimbilia, itakuwa miungu ya uwongo. Miungu ilikula mafuta ya dhabihu zao na kunywa divai ya sadaka zao za vinywaji.

Wasimame wakusaidie, wakupe hifadhi. Hii ni kejeli kidogo, kitu cha dhihaka, kwamba ikiwa Israeli wanafuata miungu ya uwongo kwa kweli hawatapata msaada wowote kutoka kwao. Sasa rufaa ya kweli, ona sasa kwamba mimi mwenyewe ndiye.

Hakuna Mungu zaidi yangu. Ninaua, ninahuisha, nilijeruhiwa na nitaponya. Hakuna awezaye kuokoa kutoka mkononi mwangu.

Mstari wa 39 tena, angalieni kwamba mimi ndiye. Kwa hivyo, vifungu kadhaa katika Isaya sura ya 41 na mstari wa 4, sura ya 43, na mstari wa 10 pia vinavutia katika suala hili. Isaya 41, 4, kuanzia Isaya 41, 1, ili tu kukamata mkondo wake.

Nyamazeni mbele yangu, enyi visiwa. Mataifa na wafanye upya nguvu zao. Waje mbele waseme.

Tukutane pamoja mahali pa hukumu. Ni nani aliyemchochea mtu kutoka mashariki, anayemwita katika uadilifu kwa utumishi wake? Anawakabidhi mataifa kwake na kuwatiisha wafalme mbele yake. Huwageuza kuwa mavumbi kwa upanga wake, na makapi yanayopeperushwa na upepo kwa upinde wake.

Anawafuata na kusonga mbele bila kujeruhiwa na njia ambayo miguu yake haikupitia hapo awali. Ni nani aliyefanya haya na kuyamaliza, akiviita vizazi tangu mwanzo? Mimi, Bwana, pamoja na wa kwanza wao na wa mwisho, mimi ndiye. Kauli ya adhama sana inayoonyesha Mungu kuwa mkuu juu ya hila zote za wanadamu.

Vile vile, Isaya 43, mstari wa 10, na tutaacha na mfano huu. Ninyi ni mashahidi wangu, asema Bwana, na watumishi wangu niliowachagua, ili mpate kujua na kuniamini, na kufahamu ya kuwa mimi ndiye. Kabla yangu hakuna Mungu aliyeumbwa, wala hatakuwepo mwingine baada yangu.

Mimi, naam, mimi, ni Bwana, na zaidi yao hakuna mwokozi. Kwa hiyo inaonekana Yesu alipotamka maneno hayo hapa mwishoni mwa Yohana sura ya 8, mimi ndiye,

alikuwa akirejelea msururu huu wa maandiko katika Agano la Kale yanayomtaja Mungu kuwa Mungu wa pekee, Mungu wa kweli, Mungu ambaye hakika ataingilia mambo ya wanadamu, si mmoja wa miungu bandia ya mataifa, bali mmoja wa Mungu wa kweli na aliye hai, ambaye peke yake ndiye atakayeamua hatima ya Israeli. Kwa hivyo, wakati Bwana wetu Yesu anazungumza kwa mtindo huu, anajionyesha kwa uwazi jinsi anavyoonyeshwa katika utangulizi wa Yohana kama Mungu aliyekuwepo kabla, mtu aliyekuwepo ambaye ni kimungu kabisa.

Kimsingi anajitambulisha na Mungu. Bila shaka, kuna maandiko kadhaa katika Injili ya Yohana ambapo Yesu kimsingi anatambulishwa na Yohana, kilele chake kwa maneno ya ajabu ya Tomaso mwenye Mashaka katika Yohana 20, mstari wa 28, wakati hatimaye anaona mikono na miguu ya Yesu ikiwa na alama za misumari ndani yake na Yesu akiwa amefufuka kutoka kwa wafu, Tomaso anasema, Bwana wangu na Mungu wangu, katika mshangao kamili kutoka kwa toba na ukosefu wa imani kamili. Kwa hiyo, tunapohitimisha mjadala wetu wa Yohana sura ya 8, tunakutana tena na maneno hayo ya Yesu akirejea Isaya sura ya 48, mstari wa 12, miongoni mwa maandiko mengine ya Agano la Kale.

Kama vile nabii Isaya alivyokuwa msemaji wa Mungu kuzungumza na Israeli, vivyo hivyo nabii mkuu zaidi, Yeshua, Yesu alizungumza na Israeli kama msemaji wa Mungu. Yesu, kama vile Isaya alivyokuwa akiwaambia Israeli, nisikilize, Ee Yakobo na Israeli niliyekuita, mimi ndiye, mimi ni wa kwanza na mimi ni wa mwisho. Yesu alisema, msipoamini ya kuwa mimi ndiye, mtakufa katika dhambi zenu kabla Ibrahimu hajazaliwa kabla hajazaliwa, mimi niko.

Huyu ni Dk. David Turner katika mafundisho yake juu ya Injili ya Yohana. Hiki ni kipindi cha 10, nyakati za Tense huko Yerusalemu. Yesu Anaendelea Kufundisha Hekaluni (Yohana 8:12-59).